

ХАРАКТЕРИСТИКА СТАТИСТИЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ПРИ ОЦІНЦІ РІВНЯ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ

Держава як суверенне інституційне утворення є головним регулятором політичного, економічного, соціального та культурного розвитку населення. Передумовою його забезпечення є створення системи економічної безпеки, що покладається в основу національної безпеки в цілому. Активним механізмом, що забезпечує її функціонування, є фінансова складова, серед яких один з найважливіших важелів – бюджетна безпека держави [1].

Бюджетна безпека як важливий фактор соціально-економічного розвитку держави є своєрідним індикатором і критерієм ефективності її бюджетної політики та організації бюджетного процесу. З економічного погляду бюджетна безпека виражає здатність держави за допомогою бюджету виконувати властиві їй функції та завдання, а також задовольняти потреби платників податків і одержувачів бюджетних коштів з урахуванням суспільних інтересів [3].

Бюджетна безпека держави як складова фінансової безпеки – це особливий стан платоспроможності держави, що забезпечує збалансування доходів і видатків державного та місцевих бюджетів і ефективне використання фінансових ресурсів бюджетної системи у процесі виконання державною та місцевою владою своїх функцій [1].

Фінансова безпека держави має як внутрішній, так і зовнішній аспекти. Проблема фінансової безпеки сьогодні виходить за національні межі. Зростає рівень інтеграції та консолідації фінансових ринків, зростають масштаби мобільності капіталу й посилюється інтенсивність його обігу.

Згідно з Методичними рекомендаціями щодо оцінки рівня економічної безпеки України [4] стан бюджетної безпеки оцінюється за чотирма індикаторами. Індикатори фінансової безпеки відображають специфіку певного рівня управління або таких її складників, як безпека грошового обігу, інфляційна, валютна, бюджетна, торгова й інвестиційна безпека [2].

Відношення дефіциту/профіциту державного бюджету до ВВП є надзвичайно важливим показником для оцінювання як бюджетних, так і макроекономічних ризиків загалом. Оптимальним вважається значення цього показника на рівні від –2% до 3%.

Другий індикатор – частка дефіциту бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління у ВВП – розраховується за

методикою МВФ і є загальноприйнятим ключовим індикатором діяльності для країн, що претендують на отримання кредиту від цієї міжнародної фінансової організації. Цей індикатор також є показником змішаного типу. Оптимальне значення цього індикатора дорівнює нулю.

Третій індикатор бюджетної безпеки – рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет – відображає обсяг фінансових ресурсів держави, які перерозподіляються через систему державних фінансів, і свідчить про рівень централізації фінансової системи держави. Оптимальним вважається значення на рівні від 25 до 28%.

Четвертий індикатор бюджетної безпеки – відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету, що розраховується за методикою МВФ. Оптимальним значенням є рівень 6%, а перевищення 16-відсоткового порогу свідчить про критичний стан державного боргу.

За результатами розрахунків, проведених за даними 2019 року, 2 показники перебувають в оптимальному стані: відношення дефіциту державного бюджету до ВВП становить -1,96%, а дефіцит бюджетних та позабюджетних фондів сектору загальнодержавного управління - всього - 0,005%. до ВВП. Інші 2 показники – свідчать про загрози бюджетній безпеці України. У 2019 році рівень перерозподілу ВВП через зведений бюджет становив 32,45%, яких, хоча й дещо перевищує норму, але не є критичним. Відношення обсягу сукупних платежів з обслуговування та погашення державного боргу до доходів державного бюджету у 2019 році становив 46,52%, що є критичним значенням.

Проаналізувавши всі індикатори бюджетної безпеки, можна стверджувати, що основні дії уряду в даному напрямку мають стосуватися стабілізації економічної ситуації за рахунок зменшення обсягу державного боргу та витрат на його обслуговування. Мінімізація бюджетних ризиків залежатиме від механізмів реагування на внутрішні та зовнішні виклики та загрози, які мають місце не лише у фінансовій сфері, а й у площині соціально-політичних трансформацій у державі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Онлайн - бібліотека " Pidruchniki.com". Електронний ресурс. - Режим доступу: https://pidru4niki.com/78192/finansy/byudzhethna_bezpeka_derzhavi
2. Івашко О. Фінансова безпека України в умовах кризових явищ в економіці / О. Івашко // Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. – 2015. – № 2. – С. 61-65.
3. Кишакевич Б.Ю. Формування системи фінансової безпеки України в умовах глобалізації [Текст] / Б.Ю. Кишакевич // Науковий вісник НЛТУ України. — 2012. — Вип. 22.7. — С. 205.

4. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>